

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

ศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องจาก เอกสาร สิ่งตีพิมพ์ วารสาร ตำรา และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อเป็นพื้นฐานในการวิจัย

2. กลุ่มตัวอย่างประชากร

กลุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.1. กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยการแบ่งกลุ่มประชากร ออกตามสังกัด เป็น 3 สังกัด ดังนี้

1) สังกัดกรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนทั้งหมด 431 โรงเรียน สุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน ร้อยละ 10 ได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 43 โรงเรียน

2) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลือกเฉพาะโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาที่ 1, 2, 3 ซึ่งเป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานครโดยแบ่งเป็นโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และโรงเรียนระดับประถมศึกษา

ในระดับมัธยมศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 117 โรงเรียน สุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 50 ได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 58 โรงเรียน

ในระดับประถมศึกษา มีจำนวนทั้งหมด 38 โรงเรียน ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 100 ได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 38 โรงเรียน

รวมเฉพาะในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 96 โรงเรียน

3) สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน เลือกเฉพาะโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และเป็นโรงเรียนที่เปิดสอนครอบคลุมในระดับช่วงชั้นในการศึกษาขั้นพื้นฐาน มี

จำนวนโรงเรียนทั้งหมด 416 โรงเรียน สุ่มมาเป็นกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 10 ได้โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 41 โรงเรียน

ดังนั้น เมื่อรวมโรงเรียนที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากในทั้ง 3 สังกัด ได้แก่ สังกัด กรุงเทพมหานคร จำนวน 43 โรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 96 โรงเรียน และสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จำนวน 41 โรงเรียน จึงได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนรวมทั้งหมด 180 โรงเรียน และเลือกครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์จากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ประชากร 180 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสอบถาม

2.2 กลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ผู้มีประสบการณ์ในด้านการร่างหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตร และมีผลงานทางวิชาการ เผยแพร่อย่างต่อเนื่อง นักวิชาการทางศิลปศึกษา และครูต้นแบบทางด้านศิลปศึกษา โดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 12 คน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรสำหรับตอบแบบสัมภาษณ์

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 192 คน

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม สำหรับครูศิลปศึกษา และแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร นักวิชาการทางศิลปศึกษา และครูต้นแบบทางด้านศิลปศึกษา

3.1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบเติมคำ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม สำหรับครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้านจุดมุ่งหมายการบูรณาการหลักสูตร คุณลักษณะการบูรณาการหลักสูตร รูปแบบการบูรณาการหลักสูตร และขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตร ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended)

3.2 แบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร นักวิชาการทางศิลปศึกษา และครูต้นแบบทางด้านศิลปศึกษา เป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ลักษณะเป็นแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi- Structure Interview) แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ในด้าน จุดมุ่งหมายการบูรณาการหลักสูตร คุณลักษณะการบูรณาการหลักสูตร รูปแบบการบูรณาการ หลักสูตร และขั้นตอนการบูรณาการหลักสูตร

วิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษาวิจัย
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างแบบสอบถาม

- 2.1 สร้างแบบสอบถาม และ ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 2.2 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านหลักสูตร และด้านศิลปศึกษา ตรวจสอบ ความตรงด้าน โครงสร้าง (Construct Validity) และด้านเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแก้ไข

คุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านหลักสูตร ในการตรวจเครื่องมือแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ (มีคุณสมบัติในข้อใดข้อหนึ่ง) ดังนี้

1. นักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา ที่มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับในวงการศิลปศึกษา
2. นักวิชาการทางด้านหลักสูตร มีความรู้ และประสบการณ์ทางด้านการพัฒนาหลักสูตรที่มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการศึกษา
3. อาจารย์ประจำวิชาศิลปศึกษา ที่มีประสบการณ์สอนวิชาศิลปศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์ทางด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

(ดูรายนาม ผู้ทรงคุณวุฒิ ในภาคผนวก)

2.3 นำแบบสอบถาม ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อตรวจสอบกับกลุ่มประชากรที่ใกล้เคียงกลุ่มประชากรจริง คือ ครูศิลปศึกษา ในโรงเรียนเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีใจกลุ่มตัวอย่างประชากรจริง จำนวน 2 คน

2.4 นำผลการทดลองใช้แบบสอบถาม เฉพาะตอนที่ 2 หาความเที่ยง(Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ของ ครอนบาช (Cronbach) ตามสูตร

$$\alpha = \frac{N}{N-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right]$$

- α = สัมประสิทธิ์ของความเที่ยง
- N = จำนวนข้อในแบบสอบถาม
- s_i = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
- s_x = ความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบทั้งหมด หรือกำลังสองของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผู้ตอบทั้งหมด
- (ประคอง กรรณสูตร, 2542)

โดยในการทดลองใช้เครื่องมือในครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกครูศิลปศึกษาในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้จริง จำนวน 2 โรงเรียน ทำการทดลองหาค่าความเที่ยง(Reliability) ของแบบสอบถามสำหรับครูศิลปศึกษา ได้ค่าความเที่ยง 0.8994

2.5 นำแบบสอบถาม มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ต้องการศึกษา

การสร้างแบบสัมภาษณ์

- 3.1 สร้างแบบสัมภาษณ์ และขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- 3.2 นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงด้านโครงสร้าง (Construct Validity) และด้านเนื้อหา (Content Validity)
- 3.3 นำแบบสัมภาษณ์ ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) เพื่อตรวจสอบ
- 3.4 นำแบบสัมภาษณ์ มาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ต้องการศึกษา

คุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญทางด้านศิลปศึกษา ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ (มีคุณสมบัติในข้อใดข้อหนึ่ง) ดังนี้

1. นักวิชาการทางด้านศิลปศึกษา ที่มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับในวงการศิลปศึกษา

2. นักวิชาการทางด้านหลักสูตร มีความรู้ และประสบการณ์ทางการพัฒนาหลักสูตรที่มีผลงานทางวิชาการเป็นที่ยอมรับในวงวิชาการศึกษา

3. ศึกษานิเทศก์ ที่มีประสบการณ์ศึกษานิเทศก์ การศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ไม่น้อยกว่า 10 ปี

4. อาจารย์ประจำวิชาศิลปศึกษา ที่มีประสบการณ์สอนวิชาศิลปศึกษา ไม่น้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์ทางการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน

(ดูรายนาม ผู้เชี่ยวชาญ ในภาคผนวก)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอบัณฑิตวิทยาลัย ออกหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย ไปยังหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละสังกัด เพื่อขอหนังสือรับรองขอความร่วมมือการเก็บข้อมูลวิจัย กับครูศิลปศึกษาไปยังโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และเพื่อใช้ในการขอความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ สำหรับผู้เชี่ยวชาญ

4.2 การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บข้อมูล 2 วิธี คือ

1) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลไปยังครูศิลปศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยการจัดส่งทางไปรษณีย์พร้อมสออดซองติดแสตมป์ และจำหน่ายซองถึงผู้วิจัยส่งไปด้วย เพื่อความสะดวกของผู้ตอบแบบสอบถามในการส่งแบบสอบถามกลับคืน

2) ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลแบบสอบถามกับครูศิลปศึกษาด้วยตนเอง

ได้รับแบบสอบถามของครูศิลปศึกษา คืนกลับมา จำนวน 170 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.44 เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ จำนวน 168 ชุด คิดเป็นร้อยละ 93.33

4.3 การเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมาย ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร นักวิชาการทาง ศิลปศึกษา และครูต้นแบบทางด้านศิลปศึกษา ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ประชากร และเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

ได้รับแบบสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร นักวิชาการทางศิลปศึกษา และครูต้นแบบทางด้านศิลปศึกษา คืนกลับมา จำนวน 12 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC (Statistical Package for the Social Science) โดยวิเคราะห์ตามลักษณะของเครื่องมือ ดังนี้

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดย แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาร้อยละ จากสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนคำตอบ}}{\text{จำนวนประชากร}} \times 100$$

(ประคอง วรรณสูตร, 2542)

และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยสรุปข้อมูลจากครูผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สูตรหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคำถามแต่ละข้อ โดยใช้สูตร

1) คำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) โดยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{N}$$

$\bar{x}$ = คะแนนเฉลี่ย ค่ามัชฌิมเลขคณิต

x = ระดับคะแนนของคำตอบ เป็น 5,4,3,2,1

f = ความถี่ของคะแนน

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทุกคนในกลุ่ม

N = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

(ประคอง วรรณสูตร, 2542)

2) คำนวณหาค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) โดยใช้สูตร

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{\sum fx^2}{N} - \left[\frac{\sum fx}{N} \right]^2}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx$ = ผลรวมของคะแนนทุกคนในกลุ่ม

$$\begin{aligned}\Sigma fx^2 &= \text{ผลรวมของคะแนนกำลังสอง} \\ N &= \text{จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม}\end{aligned}$$

(ประคอง วรรณสูตร, 2542)

หลังจากนั้นจึงนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาทำการแปลความหมายและวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึงมีความเห็นในระดับเห็นด้วยมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึงมีความเห็นในระดับเห็นด้วยมาก
- 2.50-3.49 หมายถึงมีความเห็นในระดับไม่แน่ใจ
- 1.50-2.49 หมายถึงมีความเห็นในระดับไม่เห็นด้วยบางส่วน
- 1.00-1.49 หมายถึงมีความเห็นในระดับไม่เห็นด้วยเลย

นำข้อมูลดิบมาทำการวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS PC (Statistical Package for the Social Science) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม และจัดกลุ่มความคิดเห็นเป็นหมวดหมู่ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางแจกแจงความถี่

2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

วิเคราะห์ข้อมูลโดยประมวลข้อมูลเป็นหมวดหมู่ หาความถี่ และคำนวณเป็นค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

6. การสรุป อภิปรายผล และนำเสนอผลการวิจัย

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ แล้ว ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ในโรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานคร และอภิปรายผลการวิจัยแล้วจึงนำเสนอผลการวิจัยในรูปตารางประกอบความเรียง